

Yttrande gällande förslag om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, Dnr 2023/03648

Eldrimner – Nationellt resurscentrum för mathantverk lämnar synpunkter på Livsmedelsverkets föreskrifter om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, Dnr 2023/03648

För att göra ett adekvat yttrande till denna remiss krävs det rimlig tid till att analysera och värdera innehållet i remissen. I framtiden anser vi att kalkylunderlag som följer med remissen ska lämnas ut samband med att remissen går ut.

Slaktavgifter

Allmänt

Övergång från timtaxor till fasta avgifter per djur

Eldrimner ställer sig mycket positivt till den föreslagna ändringen från timtaxor till fasta avgifter per djur. Detta efterfrågades sedan många år tillbaka och kommer höja transparensen och förutsägbarhet av slaktkontrollens kostnader avsevärt. Beloppen per djurslag som listats i tabellen verkar i sin helhet rimliga och det är mycket positivt att det ska gälla samma belopp oavsett om djuren slaktats på ett slakteri eller på en jordbruksanläggning.

Eldrimner räknar med ekonomiska fördelar gällande slaktverksamhet för de flesta små slakterier. De allra flesta små slakterier bedriver dock även annat än enbart slaktverksamhet. Mångsidighet kännetecknar företagen och oftast finns styckning till försäljning av kött, styckning till egen charktillverkning samt försäljning med, ofta finns även lantbruk med djuruppfödning och andra grenar på samma ställe, drivna av samma personer. Alla tänkbara förenklingar för dessa kontrollkostnadsmissigt och administrativt överlastade företagare är viktiga.

Helhetsbedömning fattas

Det är i skrivande stund omöjligt för Eldrimner att bedöma de omedelbara konsekvenserna av systemändringen för småskaliga slakterier med integrerade verksamheter. För att kunna bedöma konsekvenserna i sin helhet skulle en exempelräkning för ett litet slakteri med integrerad verksamhet behöva göras. Här behöver samtliga under Livsmedelsverkets kontroll liggande verksamheter beaktas som orsakar kontrollkostnader. Dessutom skulle exempelräkningens resultat behöva jämföras med kontrollkostnaderna som uppstår för samma företag under dagens förutsättningar.

Småskaliga slakteriföretagare med integrerade verksamheter framför stor oro till Eldrimner att de planerade ändringarna *utöver* införandet av fasta avgifter per djur skulle kunna medföra så

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

pass stora ekonomiska belastningar att läget i sin helhet kommer att försämrats. Detta vore ett stort bakslag och skulle vända sig rakt emot alla ansträngningar att stärka landsbygden och en mera decentraliserad resilient livsmedelsförsörjning i Sverige.

Synpunkter

Godkännandeavgift

Ur föreskriften 3 kap. Avgifter för godkännande och registrering av anläggningar framgår att grundavgiften för en anläggning med slakteri- och vilthanteringsverksamhet blir 13 600 kr, för övriga anläggningar 5100 kr.

I konsekvensutredningen 10. Statligt stöd står att *Livsmedelsverket kommer...att fortsätt utge statligt stöd till slakterier och vilthanteringsanläggningar avseende dels godkännandeavgiften, dels avgiften för kontrollprogrammet för salmonella.*

Eldrimner anser det som väsentligt i sammanhanget att statligt stöd fortsättningsvis utges i minst samma omfattning som idag för godkännandeavgiften (80%) och kontrollprogrammet för salmonella. Detta även om grundavgiften sänks för slakteri- och vilthanteringsverksamhet jämfört med dagens grundavgift. Allt annat skulle ge fel signaler till blivande slakteriföretagare och skulle riskera ge en hämmande effekt för den önskade ökningen av antalet småslakterier. Med tanke på det låga antalet slakterier som ansöker om ett godkännande är det väldigt låga intäkter till Livsmedelsverket det handlar om. För den enskilde företagare som vill starta en liten slakteriverksamhet är det dock en jämförelsevis hög kostnad.

Eldrimner ställer sig frågande till formuleringen i föreskriften 3 kap. *Avgifter för godkännande och registrering av anläggningar* där det står *För handläggningstid utöver den tid som ingår i grundavgiften och för platsbesök ska den som ansöker betala en avgift om 1 950 kronor per timme.*

Eftersom det inte framgår att ett platsbesök ingår i grundavgiften vilket är fallet idag kan texten missuppfattas som att även det första platsbesöket skulle beläggas med en timavgift om 1950 kr. Här behöver texten att förtydligas.

Dagens timavgift ligger dessutom vid 1440 kr och höjningen om 510 kr bedöms av Eldrimner som helt orimlig, särskilt för nystartande företag som inte har någon säkrad inkomst än.

Uppdelning slaktverksamhet, övrig slaktverksamhet och integrerad verksamhet

Över lag har Eldrimner viss förståelse för uppdelningen i slaktverksamhet, övrig slaktverksamhet och integrerad verksamhet men anser den ändå som olycklig. En tydlig definition i exempelvis tabellform hade också varit önskvärd för remissen och behövs i alla fall gentemot företagarna.

Vi ser vid 5.3. *Alternativa lösningar* att det fanns funderingar att *särskilja den integrerade verksamheten vid slakterier och vilthanteringsanläggningar från övriga livsmedelsanläggningars verksamhet. Det är dock fråga om samma typ av verksamhet varför, enligt principen om likabehandling, dessa anläggningar ska ha samma typ av avgift.*

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

Eldrimner stöttar likabehandling och likriktning i kontrollen men enbart där det blir meningsfull likabehandling. Att framför allt styckningen, bland annat pga sina höga volymer, *inte* bedöms kunna likabehandlas som övriga anläggningarnas verksamhet lyftes av Eldrimner redan i remissvaret om riskklassningssystemet för slakterier och vilthanteringsanläggningar.

En uppdelning i olika riskklassningar och olika avgiftssystem för allt som rör slakten å ena sidan och all annan verksamhet under Livsmedelsverkets kontroll å andra sidan försvårar administrationen och begripligheten, särskilt om alla integrerade verksamheter gäller kött och om alla dessa bedrivs under ett och samma tak (styckning, förädling, försäljning). I princip samtliga småskaliga slakterier har även styckning! Åtminstone styckning vid småskaliga integrerade verksamheter borde av logiska skäl ingå i slaktrelaterad verksamhet och dess riskklassning och avgiftssystem.

I konsekvensutredningen vid 4. *Avgifter för slakterier och vilthanteringsanläggningar* skrivs att *De belopp per djurslag som anges i kapitel II i bilaga IV till förordning (EU) 2017/625 är för slakterier och vilthanteringsanläggningar följande. Sedan listas I. AVGIFTER ELLER PÅLAGOR FÖR OFFENTLIG KONTROLL I SLAKTERIER* och det listas även *III. AVGIFTER ELLER PÅLAGOR FÖR OFFENTLIG KONTROLL I BEARBETNINGSANLÄGGNINGAR FÖR VILT.*

Eldrimner ifrågasätter att II. *AVGIFTER ELLER PÅLAGOR FÖR OFFENTLIG KONTROLL I STYCKNINGSANLÄGGNINGAR* inte beaktats på något sätt. Fast det avsnittet tillhör den citerade förordningen (EU) 2017/625. Styckningen utgör en naturlig del inom de små slakteriernas verksamhet. Det tillhör inte det vanliga att ett litet slakteri utför slakten enbart och skickar djurkroppar vidare till en fristående styckningsanläggning.

För att stötta de små slakteriernas verksamhet och i förlängningen Sveriges livsmedelsförsörjning föreslår Eldrimner därför att fasta avgifter tillämpas för styckningen vid små slakterier med exempelvis upp till 500 ton slaktvolym/år - även om det betyder att anslaget behöver höjas motsvarande. Eldrimner föreslår avgifterna så som de framgår per ton/kött från förordningen (EU) 2017/625 Kapitel II, II. *AVGIFTER ELLER PÅLAGOR FÖR OFFENTLIG KONTROLL I STYCKNINGSANLÄGGNINGAR*, nämligen

- a) nötkött, kalvkött, griskött, kött från hovdjur/hästdjur, fårkött och getkött: 2 EUR,
- b) fjäderfäkött och kött av uppfödda kaniner: 1,5 EUR,
- c) kött av hägnat vilt och kött från frilevande vilt:
 - småvilt (fåglar och marklevande vilt): 1,5 EUR,
 - ratiter (struts, emu, nandufågel): 3 EUR,
 - vildsvin och idisslare: 2 EUR.

Oklar effekt av hög timtaxa

Vad timtaxan för kontroll av övrig slaktverksamhet exakt ska gälla för (1 080 kronor per timme respektive 890 kronor per timme utan resor) är svårt att överblicka och behöver tydliggöras.

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

Timtaxan för integrerad verksamhet föreslås ligga såsom för andra livsmedelsanläggningar vid 1 990 kronor per timme (utan resekostnader 1 720 kr). Denna taxa anses av Eldrimner generellt som helt oacceptabelt hög. Det är dessutom svårt att överblicka hur den höga taxan kommer *i totalen* slå mot de minsta slakteriföretag med integrerade verksamheter som inte längre kommer kunna få någon nedsättning av de slaktrelaterade kontrollkostnaderna.

Eldrimner saknar men önskar jämförelsemöjlighet mot dagens system genom realitetsnära exempelräkningar av den totala avgiftsbördan för små och väldigt små slakteriföretag med integrerade verksamheter.

I remissen nämns risken för höjda avgifter vid punkt 14. *Kostnadmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen.* Eldrimner önskar att detta exemplifieras och att kompensationsmöjligheter för berörda företag tas fram så att särskilda hänsyn till småföretag ges och tas upp vid punkt 19. *Särskilda hänsyn till små företag och påverkan på konkurrensförhållanden.*

I övrigt stöttar Eldrimner vid punkt 19 målet att *införandet av avgifter med fasta belopp ska enligt regeringen bevara möjligheten för lantbrukare att kunna skicka djur till slakterier utan långa transporter och alltför höga slaktkostnader.*

Uppdelning i anläggningar med eller utan resekostnader

Förutsättningarna framgår inte från remissen men vi utgår från att kriterierna för ständig närvaro av officiell veterinär (OV) förblir desamma som tidigare, dvs ständig närvaro vid behov av OV längre än 4 timmar, annars besöksverksamhet med separata besök för AM (ante mortem)- och PM (post mortem)- kontroll.

Eldrimner anser det som mycket positivt att inställelseavgifterna för besöksanläggningar faller bort. Den dubbla debiteringen för AM- och PM- besiktningarna slog orimlig mot den stora gruppen av småslakterier utan effektiviseringsmöjlighet, dvs för företag som inte hade någon möjlighet att slå ihop kvällens PM- med nästa morgonens AM-besiktning eftersom det inte fanns en följande slaktdag samma vecka.

I övrigt anser Eldrimner både vad gäller den timtaxa för kontroll av övrig slaktverksamhet (1080 kr respektive 890 kr med och utan resa) och den timtaxa för kontroll av integrerade verksamheter (1990 kr respektive 1720 kr med och utan resa) att det vid småskaliga slakterier och vilthanteringsanläggningar enbart ska tillämpas den lägre taxenivån (utan resa). Detta eftersom i praktiken sådan kontroll nästintill alltid kan kombineras med en AM- eller en PM-besiktningresa. Med andra ord är resan redan betald från potten som utgörs av fasta avgifter och anslagsmedel. I detta avseende, kontroll av övrig slaktverksamhet och av integrerad verksamhet, är förhållandena likartade dem vid storskaliga slakterier d v s kontrollen medför ingen resekostnad till skillnad mot helt fristående anläggningar inom förädlingsledet.

Det omvända, att tillämpa den höga nivån (med resa), vore att ta betalt för samma sak två gånger.

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

I konsekvensutredningen står vid punkt 4.4 *Alternativa lösningar* att *resekostnader är en sådan kostnad som ska beaktas enligt artikel 81 vid beräkningen av avgifternas storlek enligt artikel 82.1 i förordning (EU) 2017/625.*

I konsekvensutredningen 3.2.2. *Obligatoriska avgifter* står även att *Vid beräkningen av avgifter finns en begränsning i artikel 82.2 till att resekostnader inte får beaktas på ett sätt som missgynnar vissa aktörer på grund av avståndet mellan deras lokaler och den plats där de behöriga myndigheterna är belägna.*

Det kan ifrågasättas om en ”dubbel-taxa” (med eller utan resa för övrig slaktkontroll samt kontroll av vid slakteri integrerad verksamhet) som grundas på om kontrollen sker 0 kilometer från platsen där den behöriga myndigheten har personal eller ett antal kilometer/mil från en sådan plats är förenlig med artikel 82.2. Oberoende av avstånd mellan slakteri och stationeringsort för berörd myndighetspersonal bör timtaxan vara densamma för att tillgodose kraven i artikel 82.2.

Att det ändå planeras för olika taxor för slaktanläggningar med eller utan resekostnader uppfattas från småföretagarnas synvinkel som en bestraffning för att vara liten och som en orättvis fördel för stora anläggningar som har ständig närvaro.

Eldrimner förstår givetvis att resorna till många och avlägsna små slakterier orsakar jämförelsevis höga kostnader och att dessa behöver täckas. Men Eldrimner anser det som en (politisk) prioriteringsfråga. Ska småföretagandet och decentraliserad livsmedelsförsörjning kunna existera och stärkas behöver andra lösningar utvecklas än att låta småföretagarna själva stå för notan. Även utvecklingen av digitala kontrollmöjligheter skulle behöva drivas framåt betydligt mera.

Antal djur, unga nötkreatur och renar

Vid 4.3.2 i konsekvensutredningen föreslår Livsmedelsverket att *uppgift om antalet djur, ålder och slaktvikt ska lämnas in av slakterier och vilthanteringsanläggningar för att möjliggöra avgiftsuttaget.* Eldrimner ser ingen annan lösning än den föreslagna och bedömer de nya administrativa steg för slakteriföretagarna som försumbara med tanke på de fördelarna avgifter per djur istället för timtaxor för med sig.

Det är rimligt att *djur som slakteriet väljer att inte låta gå till besiktning före slakt exkluderas ... från avgiftsunderlaget.*

Det beskrivs även att det gäller *särskilda besiktningsförfaranden för djur som är yngre än åtta månader och djur som är yngre än 20 månader om de under sitt hela liv uppfötts utan tillgång till betesmark i en medlemsstat eller region i en medlemsstat som är officiellt fri från tuberkulos i enlighet med artikel 1 i beslut 2003/467/EG.* Livsmedelsverket konstaterar därför att *med unga nötkreatur i avsnitt I, kapitel II i bilaga IV till förordning (EU) 2017/625 ska avses de djur som omfattas av artikel 18 i förordning (EU) 2019/627.*

Eldrimner konstaterar med oro jämförelsevis stora avgiftsskillnader mellan nötkreatur (5€) och unga nötkreatur yngre än 8 månader samt nötkreatur yngre än 20 månader som uppfötts utan tillgång till betesmark (2€). Gällande den sistnämnda gruppen blir det djurväl-färds- och

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

miljömässigt bakvända signaler som sänds utåt, vilka gynnar industrimässig uppfödning utan hänsyn till biodiversitetsfördelar eller djurens naturliga beteenden, i det fallet behovet av tillgång till betesmark. Eldrimner föreslår att Livsmedelsverket tar ut samma avgift för nötkreatur yngre än 20 månader som uppfötts utan tillgång till betesmark som för vuxna nötkreatur, även om de faktiska riskbaserade kontrollkostnaderna som ingår i avgiften kan vara lägre.

Eldrimner ser inga anledningar till en jämförelsevis hög slaktavgift av 3€ för renar och föreslår en betydligt lägre avgift som liknar avgiften för får och get (0,25€/djur). Korta svarstiden på remissen tillät ingen utförlig dialog mellan rennäringen och Eldrimner förutom med Jovnevaerie sameby i Jämtland.

Miljö

I konsekvensutredningen vid punkt 21. *Miljö och jämställdhet* beskrivs möjliga konsekvenser av övergången till avgifter med fasta belopp.

Eldrimner anser det som mycket positivt att inställelseavgifterna för besöksanläggningarna tas bort (se ovan, ***Uppdelning i anläggningar med eller utan resekostnader***). Eldrimner delar inte Livsmedelsverkets förmodan att en fungerande effektivisering kommer ändras tillbaka från företagarnas sida - om inte en viktig anledning till detta skulle finnas.

Om miljön verkligen kommer att påverkas negativt bedömer Eldrimner som oklart i ett större perspektiv, eftersom även om antalet resor för Livsmedelsverkets personal kommer att öka framöver, eller åtminstone till dess att digitala kontrollmöjligheter utvecklats vidare, så kommer dock antalet långa djurtransporter genom landet att minska, i takt med att små slakteriernas antal och utbud stärks.

Livsmedelanläggningar som inte bedriver slaktverksamhet

Höga timavgifter vid kontroller för företag är något som finns med på Eldrimners nuvarande krångellista. Detta är något som även har listats som ett krångel sedan både år 2020 och 2021. Den senaste årens stora höjningar av timtaxan har inneburit höga kostnader för företag med mindre volymer och lägre omsättning. Mot denna bakgrund är Eldrimner kritiska till ytterligare en ökning vilket i detta fall är 90 kronor för varje kontrolltimme. Detta blir olyckligt för mathantverksföretagen då taxan ökar från en nivå som redan upplevs vara hög. Även i december 2022 höjdes avgiften med 30-40 kronor och då skulle den avgiften ligga i 3 år. Nu har det endast gått ett år och avgiften ska redan höjas.

Timtaxan är beräknad genom genomsnittliga kostnader dividerat med antal kontrolltimmar. Det är alltså beräknat bakåt i tiden med den gamla riskklassningens kontrolltimmar. Hur antalet kontrolltimmar totalt sätt blir för Livsmedelsverket enligt den nya riskklassningen återstår alltså att se, så prognosen för tre år framöver känns osäker.

Eldrimner anser även att det är olägligt med höjningar i en period där mathantverksföretag redan har det svårt på grund av rådande omvärldsläge med ökade omkostnader, där varje hundralapp som tillkommer blir ”för mycket”. Mathantverksföretag är över lag en- eller fåmansföretag med låg produktionsvolym och små ekonomiska marginaler. Även om höjningen

ELDRIMNER

Nationellt resurscentrum
för mathantverk

Dnr 2023/03648

av en enskild kostnad kan anses vara låg blir den sammantagna kostnadsmassan för samtliga avgifter relaterade till kontroll för hög för företagen. Detta i sig försvårar möjligheterna att driva småskalig diversifierad livsmedelsförädling.

Vi ställer oss positiva till förslaget att avgifterna för godkännande blir lägre. Detta anser vi kan bidra till att öka motivationen för nystartande verksamheter i livsmedelskedjan. Detta går i linje med målet att det ska vara enkelt att starta livsmedelsföretag i Sverige.

Eldrimner anser att det är av yttersta vikt att ge bra förutsättningar för mindre mathantverksföretag så att dessa kan växa och bli konkurrenskraftiga i livsmedelskedjan. Vikten av småskaliga mathantverkare kan ses som ett finmaskigt nät av företagande som är en positiv del i beredskapen mot påverkningar i omvärlden inom den svenska livsmedelsförsörjningen. Ökade kontrollavgifter kan påverka detta negativt.

I detta ärende har Ulrika Brydning, verksamhetschef Eldrimner, beslutat.

Katrin Schiffer, branschansvarig småskalig slakt, Ida Lundström, utvecklare och Elias Fors, utvecklare har varit föredragande.